

Spis treści

Przedmowa	13	Wielkość efektu	45
Najważniejsze zmiany w podręczniku DSM-5	16	Metaanaliza	45
Podziękowania	18	Korelacje a związek przyczynowy	45
O autorach	20	Strategie retrospektywne i prospektywne	46
Rozdział 1		Manipulowanie zmiennymi: metoda	
Psychologia zaburzeń w zarysie	23	eksperymentalna w psychologii zaburzeń	47
Co rozumiemy pod pojęciem anormalności?	25	Badanie skuteczności terapii	48
DSM-5 i definicja zaburzenia psychicznego	29	Eksperymenty jednostkowe	49
Dlaczego potrzebna jest klasyfikacja zaburzeń		Doświadczenia na zwierzętach	50
psychicznych?	29	Rozdział 2	
Na czym polegają wady systemu klasyfikacji?	30	Historyczne i współczesne poglądy	
Jak można zmniejszyć uprzedzenia względem		na temat zaburzonego zachowania	55
osób chorych psychicznie?	31	Historyczne poglądy na temat zaburzonego	
Jak kultura wpływa na sposób postrzegania		zachowań	55
anormalności?	32	Demonologia, bogowie i magia	56
Zaburzenia specyficzne kulturowo	33	Koncepcje medyczne Hipokratesa	56
Jak częste są zaburzenia psychiczne?	35	Wczesne filozoficzne koncepcje świadomości	58
Rozpowszechnienie i zapadalność	35	Poglądy późniejszych myślicieli greckich	
Wskaźnik rozpowszechnienia zaburzeń		i rzymskich	58
psychicznych	35	Poglądy na zaburzenia psychiczne w starożytnych	
Leczenie	37	Chinach	59
Specjaliści w zakresie zdrowia psychicznego	37	Poglądy na zaburzenia psychiczne	
Modele badawcze w psychologii zaburzeń	38	w średniowieczu	60
Źródła informacji	39	W kierunku podejść humanitarnych	62
Studium przypadku	39	Odrodzenie się podejścia naukowego	
Dane samoopisowe	39	w Europie	62
Obserwacja	40	Powstanie pierwszych przytułków	
Formułowanie i testowanie hipotez	41	dla obłąkanych	63
Dobór próby i uogólnianie	42	Reforma humanitarna	64
Trafność wewnętrzna i zewnętrzna	42	Dziewiętnastowieczne poglądy na temat	
Grupy spełniające kryterium (badane) i grupy		przyczyn i metod leczenia zaburzeń	
porównawcze (kontrolne)	43	psychicznych	68
Schematy badawcze	44	Zmiana podejścia do zdrowia psychicznego	
Analizowanie świata takim, jaki jest: korelacyjne		na początku XX wieku	69
schematy badawcze	44	Szpitalna opieka psychiatryczna w XX wieku	69
Pomiar korelacji	44	Rozwój współczesnych poglądów na zaburzone	
Istotność statystyczna	45	zachowanie	72

Odkrycia biologiczne: ustalenie związku między mózgiem a zaburzeniem psychicznym	72	Zmiany społeczne i wywołana przez nie niepewność	137
Opracowanie systemu klasyfikacji	73	Stresory miejskie: przemoc i bezdomność	137
Ustalenie psychologicznych podstaw zaburzeń psychicznych	74	Wpływ perspektywy społeczno-kulturowej	138
Ewolucja badań psychologicznych: psychologia eksperymentalna	78		
Rozdział 3		Rozdział 4	
Przyczyny zaburzeń i poglądy na zaburzenia psychiczne	85	Ocena kliniczna i diagnoza	143
Przyczyny i czynniki ryzyka wystąpienia zaburzonych zachowań	85	Podstawowe elementy oceny	144
Przyczyny konieczne, wystarczające i dodatkowe	86	Relacja między oceną a diagnozą	144
Sprzężenie zwrotne i dwukierunkowość wpływów a zaburzone zachowania	87	Zbieranie informacji na temat kontekstu społecznego i zachowania klienta	144
Modele podatność – stres	88	Ocena wrażliwa na kontekst kulturowy	145
Koncepcje pomagające zrozumieć przyczyny zaburzeń psychicznych	91	Wpływ teoretycznej orientacji klinicysty	146
Perspektywa biologiczna i biologiczne czynniki sprawcze	92	Rzetelność, trafność i standaryzacja	147
Zaburzenia równowagi neuroprzekazników i hormonów	92	Zaufanie i porozumienie między klinicystą a klientem	148
Podatność genetyczna	95	Ocena stanu zdrowia fizycznego	148
Temperament	101	Ogólne badanie fizykalne	148
Dysfunkcje mózgu i plastyczność nerwowa	102	Badanie neurologiczne	149
Wpływ perspektywy biologicznej	103	Badanie neuropsychologiczne	151
Perspektywa psychologiczna	104	Ocena psychospołeczna	153
Perspektywa psychodynamiczna	105	Wywiad	153
Perspektywa behawioralna	112	Kliniczna obserwacja zachowania	154
Perspektywa poznawczo-behawioralna	115	Testy psychologiczne	155
Konsekwencje przyjęcia konkretnej perspektywy	119	Integracja danych z oceny	168
Psychologiczne czynniki sprawcze	120	Kwestie etyczne dotyczące oceny	168
Doświadczenie deprywacji lub traumy na wczesnym etapie życia	121	Klasyfikacja zaburzonych zachowań	169
Niewłaściwe style sprawowania opieki rodzicielskiej	124	Różne modele klasyfikacji	170
Konflikt małżeński i rozwód	127	Formalna klasyfikacja diagnostyczna zaburzeń psychicznych	171
Zaburzone relacje z rówieśnikami	129		
Perspektywa społeczno-kulturowa	131	Rozdział 5	
Odkrywanie czynników społeczno-kulturowych dzięki badaniom międzykulturowym	132	Stres a zdrowie fizyczne i psychiczne	177
Kultura a nadmierna i niedostateczna kontrola zachowań	133	Czym jest stres?	178
Společno-kulturowe czynniki sprawcze	135	Stres i DSM	179
Niski status społeczno-ekonomiczny i bezrobocie	135	Czynniki predysponujące do stresu	179
Upóźnienia i dyskryminacja na tle rasowym, płciowym i etnicznym	136	Charakterystyka stresorów (bodźców wywołujących stres)	180
		Dokonywanie pomiaru stresu	181
		Odporność psychiczna	181
		Stres i reakcja na stres	182
		Biologiczne koszty stresu	183
		Związek między ciałem i umysłem	184
		Jak działa układ immunologiczny	184
		Stres, depresja i układ immunologiczny	186
		Stres a zdrowie fizyczne	187
		Choroby układu krążenia	188
		Nadciśnienie tętnicze	189
		Choroba niedokrwienna serca	190
		Czynniki ryzyka i przyczyny chorób układu krążeniowego	190

Leczenie chorób fizycznych związanych ze stresem ..	194	Rozpowszechnienie, wiek wystąpienia	
Interwencje biologiczne	194	pierwszych objawów i różnice między płciami	237
Interwencje psychologiczne	195	Współwystępowanie z innymi zaburzeniami	237
Stres a zdrowie psychiczne	196	Czas pojawienia się pierwszego ataku paniki	238
Zaburzenie adaptacyjne	196	Biologiczne czynniki sprawcze	238
Zaburzenie adaptacyjne spowodowane		Psychologiczne czynniki sprawcze	240
brakiem pracy	197	Leczenie	244
Zaburzenie stresowe pourazowe	197	Zaburzenie lękowe uogólnione	246
Ostre zaburzenie stresowe (ostra reakcja		Rozpowszechnienie, wiek wystąpienia	
na stres)	200	pierwszych objawów i różnice między płciami	248
Opis kliniczny	200	Współwystępowanie z innymi zaburzeniami	248
Rozpowszechnienie PTSD w populacji	201	Psychologiczne czynniki sprawcze	249
Wskaźniki występowania PTSD w następstwie		Biologiczne czynniki sprawcze	251
doświadczeń traumatycznych (urazu)	201	Leczenie	252
Czynniki sprawcze zaburzenia stresowego		Zaburzenie obsesyjno-kompulsyjne i zaburzenia	
pourazowego	206	pokrewne	253
Indywidualne czynniki ryzyka	206	Zaburzenie obsesyjno-kompulsyjne	253
Czynniki biologiczne	207	Rozpowszechnienie, wiek wystąpienia	
Czynniki społeczno-kulturowe	208	pierwszych objawów i różnice między płciami	256
Długofalowe skutki stresu pourazowego	209	Współwystępowanie z innymi zaburzeniami	257
Leczenie zaburzeń stresowych oraz		Psychologiczne czynniki sprawcze	257
zapobieganie im	209	Biologiczne czynniki sprawcze	259
Zapobieganie	209	Leczenie	261
Leczenie	211	Dysmorfofobia	263
Wyzwania w badaniach ofiar katastrof	214	Zbióractwo patologiczne	267
Uraz i zdrowie fizyczne	214	Trichotillomania	268
Rozdział 6		Perspektywa kulturowa	368
Napady paniki, lęk, obsesje i powiązane		Kulturowe różnice dotyczące źródeł niepokoju	269
z nimi zaburzenia	217	Tajin kyofusho	269
Lęk i strach jako wzorce reakcji	219	Rozdział 7	
Strach	219	Zaburzenia nastroju i samobójstwo	273
Lęk	219	Zaburzenia nastroju: przegląd	274
Zaburzenia lękowe i ich cechy wspólne	220	Typy zaburzeń nastroju	274
Fobie specyficzne	221	Rozpowszechnienie zaburzeń nastroju	276
Rozpowszechnienie, wiek wystąpienia		Zaburzenia afektywne jednobiegunowe	
pierwszych objawów i różnice między płciami	223	(zaburzenia depresyjne)	277
Psychologiczne czynniki sprawcze	223	Inne formy depresji	277
Biologiczne czynniki sprawcze	226	Zaburzenie dystymiczne (uporczywe	
Leczenie	227	zaburzenie depresyjne)	279
Fobie społeczne	228	Większe zaburzenie depresyjne (duża depresja,	
Rozpowszechnienie, wiek wystąpienia		epizod depresji)	281
pierwszych objawów i różnice między płciami	229	Czynniki sprawcze zaburzeń afektywnych	
Psychologiczne czynniki sprawcze	230	jednobiegunowych	285
Poznawcze czynniki sprawcze	232	Biologiczne czynniki sprawcze	285
Biologiczne czynniki sprawcze	232	Psychologiczne czynniki sprawcze	291
Leczenie	232	Zaburzenie afektywne dwubiegunowe	
Zaburzenie paniczne i agorafobia	234	(choroba afektywna dwubiegunowa) i zaburzenia	
Zaburzenie paniczne	234	pokrewne	305
Agorafobia	235	Zaburzenie cyklotymiczne	305

Zaburzenie afektywne dwubiegunowe typu I i II	306
Czynniki sprawcze zaburzeń afektywnych dwubiegunowych	310
Biologiczne czynniki sprawcze	310
Psychologiczne czynniki sprawcze	312
Czynniki społeczno-kulturowe a zaburzenia afektywne jednobiegunowe i dwubiegunowe	313
Międzykulturowe różnice w objawach depresji ..	313
Międzykulturowe różnice w rozpowszechnieniu	314
Różnice demograficzne w Stanach Zjednoczonych	315
Leczenie i jego efekty	316
Leczenie farmakologiczne	316
Alternatywne terapie biologiczne	318
Psychoterapia	319
Samobójstwo: obraz kliniczny i przyczyny	322
Kto usiłuje popełnić, a kto popełnia samobójstwo?	323
Samobójstwa wśród dzieci	324
Samobójstwa wśród młodzieży i młodych dorosłych	324
Znane czynniki ryzyka samobójstw wśród młodzieży	324
Inne psychospołeczne czynniki związane z samobójstwem	325
Biologiczne czynniki sprawcze	326
Czynniki społeczno-kulturowe	327
Ambiwalencja samobójcza	328
Informowanie o zamiarze samobójstwa	329
Listy pożegnalne	329
Zapobieganie samobójstwom i rodzaje interwencji ..	329
Leczenie zaburzeń psychicznych	330
Interwencja kryzysowa	330
Szczególna troska o grupy wysokiego ryzyka i inne środki zaradcze	330

Rozdział 8

Zaburzenia z objawami somatycznymi i zaburzenia dysocjacyjne	335
Zaburzenia z objawami somatycznymi i zaburzenia pokrewne	335
Zaburzenie pod postacią somatyczną	336
Hipocondria	337
Zaburzenie somatyzacyjne	339
Zaburzenie bólowe	341
Zaburzenie konwersyjne (zaburzenie z czynnościowymi objawami typu neurologicznego)	342

Odróżnianie zaburzenia somatyzacyjnego, bólowego i konwersyjnego od symulacji i zaburzenia pozorowanego	346
Zaburzenia dysocjacyjne	348
Zaburzenie depersonalizacyjne/derealizacyjne ..	349
Amnezja dysocjacyjna i fuga dysocjacyjna	351
Dysocjacyjne zaburzenie tożsamości	354
Czynniki społeczno-kulturowe w zaburzeniach dysocjacyjnych	363
Leczenie zaburzeń dysocjacyjnych i jego efekty ..	364

Rozdział 9

Zaburzenia odżywiania i otyłość	369
Kliniczne aspekty zaburzeń odżywiania	370
Anorexia nervosa (jadłowstręt psychiczny)	370
Bulimia nervosa (żarłoczość psychiczna)	373
Zaburzenie z napadami objadania się	374
Wiek wystąpienia pierwszych objawów i różnice pomiędzy płciami	376
Rozpowszechnienie zaburzeń odżywiania	377
Komplikacje medyczne związane z zaburzeniami odżywiania	378
Przebieg i skutki	379
Przenikanie się i zmienność diagnoz	380
Współwystępowanie zaburzeń odżywiania z innymi formami psychopatologii	381
Zaburzenia odżywiania w różnych kulturach	382
Czynniki ryzyka i czynniki sprawcze w zaburzeniach odżywiania	383
Czynniki biologiczne	384
Czynniki społeczno-kulturowe	386
Oddziaływania rodzinne	387
Indywidualne czynniki ryzyka	388
Leczenie zaburzeń odżywiania	391
Leczenie anoreksji	391
Leczenie bulimii	393
Leczenie zaburzenia z napadami objadania się ..	395
Otyłość	395
Problemy zdrowotne	396
Definicja i rozpowszechnienie	396
Stygmatyzacja związana z wagą	397
Otyłość a DSM	397
Czynniki ryzyka i czynniki sprawcze otyłości	398
Rola genów	398
Hormony a regulacja łaknienia i wagi	398
Oddziaływania społeczno-kulturowe	399
Oddziaływania rodzinne	400
Stres i jedzenie dla poprawy nastroju	401
Drogi prowadzące do otyłości	402
Leczenie otyłości	402
Zmiana trybu życia	403

Leczenie farmakologiczne	403	Rozdział 11	
Zabieg bariatryczny	404	Zaburzenia związane z substancjami	
Zapobieganie otyłości	405	psychoaktywnymi	457
Rozdział 10		Zaburzenia związane z alkoholem	458
Zaburzenia osobowości	409	Rozpowszechnienie, współwystępowanie	
Cechy kliniczne zaburzeń osobowości	409	i demograficzne aspekty nadużywania alkoholu	
Trudności w prowadzeniu badań nad zaburzeniami		i uzależnienia od niego	459
osobowości	412	Obraz kliniczny zaburzeń związanych z używaniem	
- Trudności w diagnozowaniu zaburzeń		alkoholu	461
osobowości	412	Biologiczne czynniki sprawcze nadużywania	
Trudności w badaniu przyczyn zaburzeń		alkoholu i uzależnienia od niego	465
osobowości	415	Psychospołeczne czynniki sprawcze nadużywania	
Zaburzenia osobowości z wiązki A	416	alkoholu i uzależnienia od niego	468
Paranoiczne zaburzenie osobowości	416	Społeczno-kulturowe czynniki sprawcze	473
Schizoidalne zaburzenie osobowości	418	Leczenie zaburzeń spowodowanych alkoholem ..	473
Schizotypowe zaburzenie osobowości	419	Nadużywanie narkotyków i uzależnienie od nich	479
Zaburzenia osobowości z wiązki B	421	Opium i jego pochodne (narkotyki)	480
Histroniczne zaburzenie osobowości	421	Kokaina i amfetaminy (stymulanty)	484
Narcystyczne zaburzenie osobowości	423	Metamfetamina	487
Antyspołeczne zaburzenie osobowości	425	Barbiturany (środki uspokajające)	488
Zaburzenie osobowości typu borderline		Substancje halucynogenne: LSD i pochodne	489
(graniczne)	425	Ecstasy	490
Zaburzenia osobowości z wiązki C	430	Marihuana	491
Unikowe zaburzenie osobowości		Substancje stymulujące: kofeina i nikotyna	494
(osobowość unikająca)	430	Hazard patologiczny	496
Zależne zaburzenie osobowości			
(osobowość zależna)	432	Rozdział 12	
Obsesyjno-kompulsyjne zaburzenie		Odmienności, dysfunkcje i zaburzenia	
osobowości	433	seksualne	501
Ogólne społeczno-kulturowe czynniki sprawcze		Wpływ czynników społeczno-kulturowych	
zaburzeń osobowości	435	na praktyki i standardy seksualne	502
Leczenie zaburzeń osobowości i jego efekty	436	Przykład 1: teoria degeneracji i teoria	
Adaptacja technik terapeutycznych do		wstrzemięźliwości	503
konkretnych zaburzeń osobowości	436	Przykład 2: rytualna homoseksualność	
Leczenie zaburzenia osobowości typu		na Melanezji	504
borderline	437	Przykład 3: homoseksualność a amerykańska	
Leczenie innych zaburzeń osobowości	438	psychiatria	504
Antyspołeczne zaburzenie osobowości		Parafilie i dysforia płciowa	507
i psychopatia	439	Parafilie	507
Psychopatia a antyspołeczne zaburzenie		Dysforia płciowa	516
osobowości	439	Wykorzystywanie seksualne	521
Dwa wymiary psychopatii	440	Wykorzystywanie seksualne w dzieciństwie	521
Obraz kliniczny psychopatii i antyspołecznego		Pedofilia	524
zaburzenia osobowości	441	Kazirodztwo	526
Czynniki sprawcze psychopatii i osobowości		Gwałt	527
antyspołecznej	444	Leczenie przestępców seksualnych	
Rozwojowa koncepcja psychopatii i osobowości		i problem recydywy	531
antyspołecznej	448	Dysfunkcje seksualne	534
Leczenie psychopatii i osobowości antyspołecznej		Dysfunkcje seksualne mężczyzn	538
oraz jego efekty	451	Dysfunkcje seksualne kobiet	541

Rozdział 13**Schizofrenia i inne zaburzenia**

psychotyczne	549
Schizofrenia	550
Pochodzenie terminu „schizofrenia”	550
Epidemiologia	550
Obraz kliniczny	552
Urojenia	553
Halucynacje	554
Dezorganizacja mowy i zachowania	554
Objawy pozytywne i negatywne	556
Podtypy schizofrenii	557
Inne zaburzenia psychotyczne	557
Czynniki ryzyka i czynniki sprawcze	559
Czynniki genetyczne	560
Czynniki prenatalne	566
Geny i środowisko w schizofrenii	567
– podsumowanie	567
Perspektywa neurorozwojowa	568
Nieprawidłowości w budowie i funkcjonowaniu mózgu	571
Czynniki psychospołeczne i kulturowe	580
Model podatność – stres w odniesieniu do schizofrenii	585
Leczenie i jego efekty	586
Efekty kliniczne	586
Leczenie farmakologiczne	587
Terapie psychospołeczne	589

Rozdział 14**Zaburzenia neuropoznawcze**

Uszkodzenia mózgu u dorosłych	596
Kliniczne oznaki uszkodzenia mózgu	596
Uszkodzenia rozproszone i ogniskowe	598
Zaburzenia neuropoznawcze a objawy psychopatologiczne	600
Majaczenie	601
Obraz kliniczny	601
Leczenie i jego efekty	602
Większe zaburzenie neuropoznawcze (otępienie)	603
Choroba Parkinsona	604
Choroba (płaskawica) Huntingtona	604
Choroba Alzheimera	605
Zaburzenie neuropoznawcze spowodowane zakażeniem HIV	614
Naczyniowe zaburzenie neuropoznawcze	615
Zaburzenie amnestyczne	615
Zaburzenia związane z urazem głowy	617
Obraz kliniczny	617
Leczenie i jego efekty	620

Rozdział 15**Zaburzenia wieku dziecięcego****i młodzieńczego (zaburzenia****neurorozwojowe)**

Zachowania nieprzystosowane w różnych okresach życia	626
Różne obrazy kliniczne	627
Szczególna podatność psychologiczna młodszych dzieci	627
Klasyfikacja zaburzeń okresu dzieciństwa i adolescencji	627
Najczęstsze zaburzenia wieku dziecięcego	628
Zaburzenie z deficytem uwagi i nadaktywnością	628
Zaburzenia niszczyliście, kontroli impulsów i zachowania	633
Lęk i depresja u dzieci i młodzieży	637
Zaburzenia lękowe wieku dziecięcego i młodzieńczego	637
Depresja i zaburzenie afektywne dwubiegunowe u dzieci	641
Zaburzenia wydalania (zanieczyszczanie się kałem, moczenie się), sennowłówość i tiki	645
Moczenie się niespowodowane stanem ogólnomedycznym	646
Zanieczyszczanie się kałem	647
Sennowłówość	647
Tiki	648
Zaburzenia neurorozwojowe	649
Zaburzenia należące do spektrum autyzmu	649
Specyficzne zaburzenia uczenia się	655
Przyczyny zaburzeń uczenia się	656
Leczenie i jego efekty	657
Niepełnosprawność intelektualna	657
Stopnie niepełnosprawności intelektualnej	658
Czynniki sprawcze niepełnosprawności intelektualnej	660
Niepełnosprawność intelektualna o podłożu organicznym	661
Planowanie lepszych programów pomocy dla dzieci i młodzieży	666
Specyficzne czynniki związane z leczeniem dzieci i młodzieży	666
Terapia rodzinna jako metoda pomocy dziecku	670
Programy na rzecz dzieci	670

Rozdział 16**Terapia**

Przegląd terapii	675
Dlaczego ludzie zgłaszają się na terapię?	676
Kto świadczy usługi psychoterapeutyczne?	677

Relacja terapeutyczna	678	Działania wybiórcze	720
Miara sukcesu psychoterapii	679	Działania ze wskazania	723
Obiektywizacja i ilościowa ocena zmian	680	Szpitalne leczenie psychiatryczne w dzisiejszych	
Czy zmiany zachodzą mimo wszystko?	681	czasach	723
Czy terapia może szkodzić?	681	Szpital psychiatryczny jako społeczność	
Jakie modele terapeutyczne należy stosować	682	terapeutyczna	724
Terapia oparta na danych naukowych	682	Opieka po chorobie	725
Farmakoterapia czy psychoterapia?	683	Deinstytucjonalizacja	726
Terapie łączone	684	Kontrowersyjne kwestie prawne a osoby chore	
Terapie psychospołeczne	685	psychicznie	728
Terapia behawioralna	685	Przymusowe leczenie	728
Terapia poznawcza i poznawczo-behawioralna ..	688	Ocena potencjalnego zagrożenia	730
Terapie humanistyczno-doświadczeniowe	691	Linia obrony odwołująca się do niepoczytalności	
Terapie psychodynamiczne	694	oskarżonego	734
Poradnictwo dla par i terapia rodzinna	698	Zdolność do uczestnictwa w procesie	738
Eklektyzm i integracja	699	Czy skazani z problemami psychicznymi	
Perspektywa społeczno-kulturowa	700	po odbyciu kary	
Wartości społeczne a psychoterapia	700	trafiają ponownie do więzienia?	739
Psychoterapia a różnorodność kulturowa	701	Polityka zdrowotna w dziedzinie zdrowia	
Biologiczne metody leczenia	702	psychicznego	740
Leki przeciwpsychotyczne	702	Polityka zdrowotna w dziedzinie zdrowia	
Leki przeciwdepresyjne	703	psychicznego w Stanach Zjednoczonych	740
Leki przeciwlękowe	706	Międzynarodowe działania na rzecz zdrowia	
Li i inne leki stabilizujące nastrój	707	psychicznego	743
Terapia elektrowstrząsowa	709	Przyszłe wyzwania	744
Neurochirurgia	711	Potrzeba planowania	744
		Indywidualny wkład	745
Rozdział 17		Słownik najważniejszych terminów	751
Współczesne problemy i kwestie prawne		Bibliografia	769
w psychologii zaburzeń psychicznych	717	Indeks osobowy	876
Poglądy na profilaktykę	718	Indeks rzeczowy	906
Działania ogólne	719		